
Vergaderjaar 2019–2020

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 2133

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 maart 2020

Hierbij bied ik u de geannoteerde agenda aan voor de Raad Buitenlandse Zaken van 23 maart 2020.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A. Blok

GEANNOTEEERDE AGENDA RAAD BUITENLANDSE ZAKEN VAN 23 MAART 2020.

Introductie

Op maandag 23 maart vindt de Raad Buitenlandse Zaken plaats. De Minister van Buitenlandse Zaken is voornemens deel te nemen aan deze Raad. Onder *Current Affairs* zal de Raad naar verwachting spreken over Libië, Venezuela en de Sahel. Tevens is er een discussie voorzien over Oekraïne, het Midden-Oosten Vredesproces, China en Turkije.

Current Affairs

Libië

De Raad zal spreken over de voortgang met betrekking tot de nieuwe operatie in de Middellandse Zee, waarover de Raad van 17 februari jongstleden reeds een voorlopig politiek akkoord bereikte. Vraagstukken die nog moeten worden beantwoord zijn onder meer een procedure om de maritieme component te kunnen verplaatsen indien sprake is van verhoging van irreguliere migratie als gevolg van inzet van operatieschepen en het ontschepingsvraagstuk. De nieuwe operatie zal primair gericht zijn op de implementatie van het VN-wapenembargo. Daarnaast zal de operatie gericht zijn op het bestrijden van georganiseerde mensen-smokkel en het trainen en monitoren van de Libische kustwacht en marine. De nieuwe operatie komt ter opvolging van EUNAVFOR MED Operatie Sophia. Het kabinet verwelkomt een actieve rol van de EU in Libië en bij de lancering van de nieuwe operatie. Ook onderstreept het kabinet het belang van blijvende internationale inzet om de afspraken van de Berlijn-conferentie na te komen. Het kabinet betreurt dat speciaal VN-gezant voor Libië, Ghassan Salamé, zijn functie om gezondheidsredenen heeft moeten neerleggen. Voortgang in de door de VN geleide gesprekken tussen Libische actoren blijft van groot belang om tot een duurzame oplossing te komen.

Venezuela

De afgelopen weken heeft Speciaal Adviseur Enrique Iglesias gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van de VS, Mexico, Cuba en Argentinië over Venezuela. Ook stond er van 12 t/m 17 maart een bezoek aan Venezuela gepland, maar deze is een dag voor vertrek afgezegd vanwege het Corona-virus. Het bezoek aan Venezuela was bedoeld om te kijken naar de ruimte die er is voor een onderhandelde oplossing en naar de rol die de Internationale Contact Groep daarbij kan spelen. De uitkomst van het bezoek zou als basis dienen voor discussie in de Raad over de toekomstige EU-inzet. Het kabinet zal tijdens de Raad aandringen om de discussie over de EU-inzet desondanks te voeren.

Daarbij zal het kabinet in het bijzonder aandacht vragen voor het *Global Initiative* van Canada en de Lima-groep. Met dit initiatief is de internationale gemeenschap opgeroepen zich achter een aantal principes en uitgangspunten te scharen, zoals strikte naleving van de rechtsstaat, onafhankelijke instituties en het respecteren van de mensenrechten, waaronder volledige persvrijheid. Het doel is om de internationale gemeenschap te mobiliseren en daarmee momentum te creëren voor een politieke oplossing. Het kabinet zou graag zien dat de samenwerking tussen de EU en de regio wordt geïntensiveerd.

Sahel

In aanloop naar de top van de EU en de G5-Sahellanden (Mauritanië, Burkina Faso, Mali, Niger en Tsjaad) op 26 maart aanstaande zal de Raad spreken over de Sahel. Tijdens de EU-G5-Saheltop zal het kabinet onder meer het belang benadrukken van een geïntegreerde aanpak met zowel aandacht voor uitdagingen op de langere termijn – zoals demografische trends, de impact van klimaatverandering, de aanpak van straffeloosheid en het herstel van legitiem staatsgezag in de rurale gebieden – alsook voor urgente interventies in de meest fragiele regio's.

De veiligheidssituatie in de Sahel verslechtert snel en dreigt in toenemende mate over te slaan naar de West-Afrikaanse kustlanden. In dit licht verwelkomt het kabinet het besluit van de Europese Commissie om de bestaande Sahelstrategie uit 2011 te herzien. De strategie zal nog dit jaar door de Raad Buitenlandse Zaken worden aangenomen. Referte mijn toezegging tijdens het Algemeen Overleg Gymnich en Raad Buitenlandse Zaken van 4 maart jl. ontvangt uw Kamer een brief van het kabinet over de Nederlandse en bredere Europese inzet in de Sahel.

In Brussel is de afgelopen maanden gesproken over de herziening van het mandaat van de *European Union Training Mission* (EUTM) in Mali. Nederland heeft deze herziening gesteund. Met het nieuwe mandaat kan de missie in geheel Mali maar ook in Burkina Faso en Niger trainings- en adviesactiviteiten uitvoeren. Daarnaast komt er binnen EUTM Mali meer aandacht voor het uitvoeren van decentrale, mobiele activiteiten. Dit komt tegemoet aan de behoeften van de G5-Sahellanden en stelt de missie in staat om beter in te spelen op de veiligheidsuitdagingen in de regio en kan om die reden rekenen op de steun van het kabinet. De verwachting is dat het nieuwe mandaat van EUTM Mali tijdens deze Raad wordt aangenomen.

Oekraïne

De Ministers van Buitenlandse Zaken zullen spreken over Oekraïne, in het bijzonder over de voortgang van de hervormingen in het openbaar bestuur onder leiding van president Zelensky. Het is voor Oekraïne zaak corruptie effectief te bestrijden door onder meer kwaliteit en snelheid van hervormingen te waarborgen. Het kabinet ondersteunt de inhoudelijke en financiële assistentie die de Europese Commissie op basis van conditionaliteit biedt bij de implementatie van het hervormingstraject. Daarnaast zal de Raad naar verwachting spreken over de situatie op de Krim en het conflict in Oost-Oekraïne, waarbij nog wekelijks doden vallen. Het kabinet zal hierbij het belang van de volledige implementatie van de Minskakoorden benadrukken.

Midden-Oosten Vredesproces

De Raad zal de recente ontwikkelingen in het Israëliisch-Palestijns conflict bespreken, waaronder de recente nederzettingenaankondigingen, de Israëliische verkiezingen en de nog niet geplande Palestijnse verkiezingen. Het kabinet blijft zich hierbij inzetten voor een eensgezinde EU-positie, op basis van de EU-parameters zoals vastgelegd in Raadsconclusies¹. Naar verwachting zal er aansluitend aan de Raadsdiscussie over het Midden-Oosten Vredesproces een videoconferentie plaatsvinden met de Ameri-

¹ Raadsconclusies Midden-Oosten Vredesproces d.d. 22 juli 2014: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwix0ea9xJLoAhWKMewKHexCDAEQFjABegQIARAB&url=https%3A%2F%2Fwww.consilium.europa.eu%2Fen%2Fmeetings%2Ffac%2F2014%2F07%2F22%2F&usq=AOvVaw0Vw21C87SedQhTU2YZREmK>.

kaanse Minister van Buitenlandse Zaken Pompeo. Deze zal onder meer het Amerikaanse plan voor het Midden-Oosten Vredesproces toelichten. Het kabinet blijft van mening dat het Amerikaanse plan een nieuwe dynamiek teweeg kan brengen in het vredesproces en dat het van belang is dat beide partijen opnieuw plaatsnemen aan de onderhandelingstafel (Kamerstuk 23 432, nr. 476).

China

De Raad zal van gedachten wisselen over de EU-China relatie, in het bijzonder in voorbereiding op de EU-China Top die voorzien is op 30 en 31 maart in Peking (deze wordt naar verwachting uitgesteld vanwege de Coronacrisis) en de speciale EU27-China Top die op 14 september in Leipzig gepland staat.

Het kabinet zal wijzen op de noodzaak dat de EU-lidstaten in lijn met de EU-China Top van 2019 ook dit jaar eensgezind optreden in de relatie met China. Alleen op die manier kan de EU ambitieuze afspraken met China maken en deze afspraken handhaven. De inhoudelijke prioriteiten liggen voor het kabinet, overeenkomstig de Chinanotitie, bij mensenrechten, handel/investeringen, klimaat (samenwerking met China is essentieel in aanloop naar de Klimaatconferentie COP26 in Glasgow) en de samenwerking met China bij het realiseren van de SDG's.

Daarnaast zal het kabinet conform de gewijzigde motie van het lid Koopmans c.s. (Kamerstuk 32 735, nr. 284) de mensenrechtensituatie van de Oeigoeren aan de orde stellen.

Turkije

Tot slot zullen Ministers spreken over de situatie in Turkije en de migratiedruk op de EU-buitengrens. Voorzitter van de Europese Raad Michel en Hoge Vertegenwoordiger Borrell bezochten Turkije op 4 maart jongstleden. De Turkse president Erdogan bezocht in navolging daarvan op 9 maart jongstleden Brussel, waar hij opnieuw sprak met de heer Michel en met voorzitter van de Europese Commissie Von Der Leyen. De EU heeft in de gesprekken benadrukt dat de normalisering van de situatie aan de Grieks-Turkse grens cruciaal is. Tijdens de gesprekken is afgesproken dat de Turkse Minister van Buitenlandse Zaken Çavuşoğlu en de heer Borrell de komende periode knelpunten wat betreft de EU-Turkije verklaring in kaart zullen brengen en oplossingsmogelijkheden zullen uitwerken voor de Europese Raad van 26 en 27 maart.

Het kabinet wacht de uitkomst van deze gesprekken tussen Turkije en de EU af. Wat het kabinet betreft dient een oplossing voor de huidige situatie in overleg met Turkije gevonden te worden. Tegelijkertijd vraagt een van de belangrijkste oorzaken van de huidige migratiedruk – de situatie rond Idlib – om een structurele oplossing. Het akkoord tussen Rusland en Turkije over de situatie in Idlib dat op 5 maart werd afgekondigd heeft in de eerste dagen tot een afname van het geweld en enige verlichting van de ergste humanitaire noden geleid. Voor een duurzame oplossing is echter een breder politiek akkoord nodig en uiteindelijk een inclusieve politieke oplossing voor het hele land. Het standpunt van het kabinet is dat de EU eensgezind optreedt en de druk op het Syrische regime en zijn bondgenoten dient te verhogen om hen te bewegen tot deelname aan het politiek proces.